

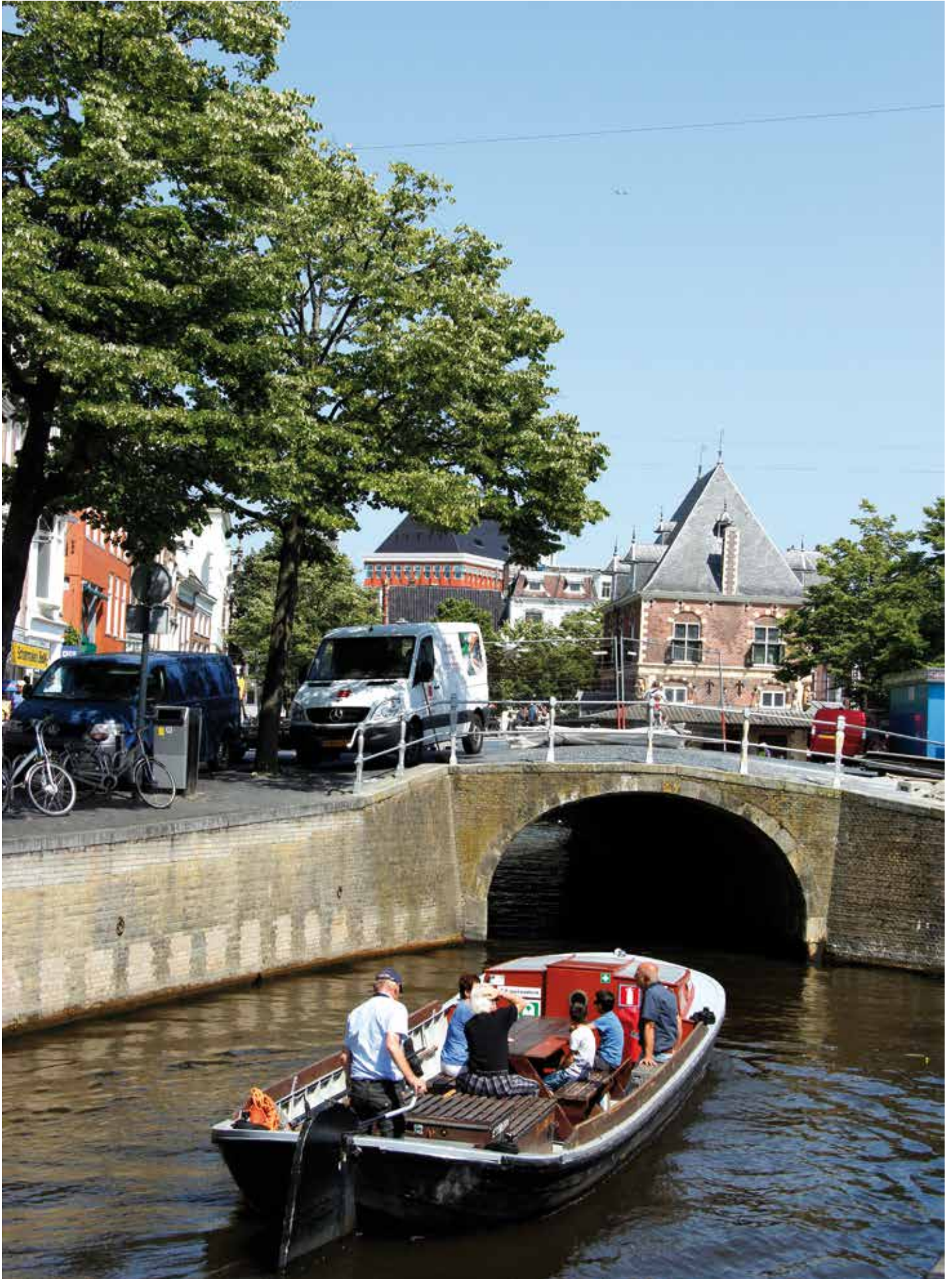
Meer groen in Leeuwarden

November 2013

Gemeente Leeuwarden

Meer groen in Leeuwarden

Inhoudsopgave

Inleiding 5

Groene Daken 7

- Wat is een groen dak nu precies? 7
- Waarom groene daken? 7
- Groene voordelen 7
- Financiële voordelen 7
- Uit welke groene daken kunt u kiezen? 8
- Extensieve daken 8
- Intensieve daken 8
- Tussenvormen 8
- Subsidie regeling groene daken 8
- Groene daken in Leeuwarden 9
- Belang groene daken voor project 'Groen, gezond voor mens en dier' 9

Geveltuinen 11

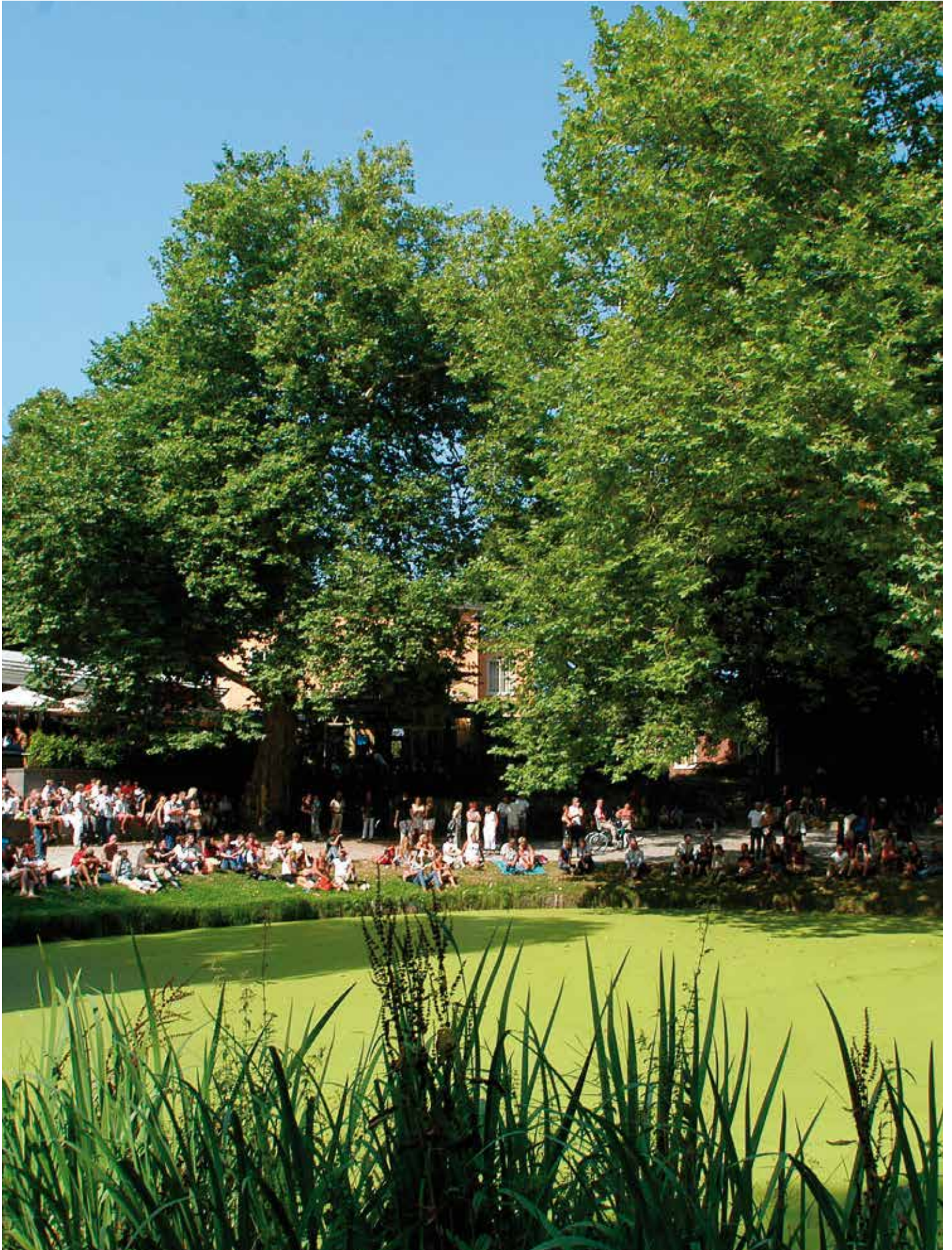
- Waarom is een geveltuin belangrijk? 11
- Welke soorten geveltuinen zijn er? 11
- Welke voorwaarden zijn er aan een geveltuin verbonden? 13
- Geveltuinen in Leeuwarden 13
- Belang geveltuinen voor 'Groen, gezond voor mens en dier' 13

Boomspiegels 15

- Wat is een boomspiegel? 15
- Waarom zijn groene boomspiegels nodig? 15
- Welke soorten boomspiegels zijn er allemaal? 15
- Lichte boomspiegels 15
- Halfdonkere boomspiegels 16
- Donkere boomspiegels 16
- Zeer donkere boomspiegels 16
- Adoptie boomspiegels in Leeuwarden 16
- Spelregels adoptie boomspiegels 16
- Belang boomspiegels voor 'Groen, gezond voor mens en dier' 18

Literatuurlijst 19

Inleiding

Het project 'Groen, gezond voor mens en dier' van de gemeente Leeuwarden is in januari 2013 gestart. De belangrijkste aanleiding van het project is het initiatiefvoorstel vanuit de raad voor Leeuwarden Bijenstad. Gelijktijdig waren er enkele andere ontwikkelingen, zoals de vele groene en eetbare initiatieven (o.a. stadslandbouw), de oprichting van het Kenniscentrum Burgers en Biodiversiteit en de toename van burgerparticipatie. Verder blijkt inmiddels uit veel onderzoeken dat groen goed is voor de gezondheid. Deze vier ontwikkelingen, in combinatie met het initiatiefvoorstel vanuit de raad, hebben geresulteerd in het project 'Groen, gezond voor mens en dier'. Speerpunt in dit project is de bij.

Tijdens het Jaar van de Bij, heeft Leeuwarden een convenant ondertekend om bij-vriendelijk te handelen. Om bij-vriendelijk te kunnen handelen, is een goede biodiversiteit vereist. De bij - en biodiversiteit zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De bij zorgt namelijk voor ongeveer 80% voor de instandhouding van de biodiversiteit en is tevens een goede indicator om de biodiversiteit te meten. Een belangrijk aspect hiervan is de bestuiving van planten.

Om meer biodiversiteit te verkrijgen in de gemeente moeten er verschillende groene maatregelen genomen worden. Denk bijvoorbeeld aan het realiseren van groene verbindingen van stad naar platteland en natuurgebieden. Dit rapport dient vooral als extra informatie over groene daken, geveltuinen en boomspiegels. Door deze groene 'stapstenen' slim toe te passen kunnen burgers, wijken en dorpen, bedrijven en andere organisaties hun steentje bijdragen aan het groen in en om de stad.

Zo wordt Leeuwarden stap voor stap een groene, gezonde en vitale stad!

Groene Daken

Stelt u zich eens voor... Een groene stad die zomers lekker koel blijft en 's winters de warmte beter vast houdt. Geen beton en kale gevels maar bloeiende tuinen met allerlei bloemenpracht en groene daken waar vogels, bijen en vlinders kunnen leven. U kunt meehelpen dit te realiseren. Maar welke voordelen levert het u op?

Wat is een groen dak nu precies?

Een groen dak is een dak dat bedekt is met beplanting. U kunt het zien als een tuin boven uw hoofd. Niet alleen toont het mooi in uw omgeving, het is ook goed voor de natuur! Vogels en insecten (weggehaald omdat ze zin niet klopt: een vogel is geen bij of een insect, zullen profiteren van deze groene zone in uw stad of dorp.

Er kan verschil gemaakt worden in intensieve daken (daktuinen) en extensieve daken (vegetatiedaken) en hierbinnen bevindt zich een waaier aan allerlei verschillende soorten daken, variërend door de wijze van onderhoud en beplanting.

Waarom groene daken?

Groene daken zijn erg belangrijk voor onze samenleving, zowel voor mens als dier. Niet alleen zijn ze van esthetische waarde, maar ze zijn ook goed voor onze mentale en fysieke gezondheid!

Er zitten financiële en "groene" voordelen aan het hebben van een groen dak . Deze zullen hieronder opgenoemd worden.

Groene voordelen

- Het verhoogt de biodiversiteit en gezondheid van de stad. Een groen dak stimuleert de toename van biodiversiteit als de variatie aan planten, bijen, vlinders en vogels.
- Vangt rondvliegende stofdeeltjes op en produceert zuurstof. Dit is goed voor de gezondheid van mens en dier.
- Groen werkt rustgevend en stressverlagend.
- Uit onderzoek is gebleken dat een groen dak 50% van het regenwater kan opnemen en terug kan geven aan de atmosfeer. Dit draagt aanzienlijk bij aan vermindering van de belasting op het rioleringsstelsel bij hevige regenval, waardoor overstromingsgevaar en de belasting van de waterzuivering verkleind kan worden. Ook storten riolen dan minder vaak over, zodat het indirect een positief effect heeft op de kwaliteit van het oppervlaktewater (Groendak, 2013)?.

Financiële voordelen

- Een groen dak gaat twee à drie keer langer mee dan een "normaal dak", doordat de dakbedekking beschermd wordt tegen schadelijke effecten van de zon en regen.
- Groen verkleint de temperatuurschommelingen van het dak. Door de verschillende lagen van een groen dak houdt het de warmte vast en heeft het een dempend effect tegen geluid.
- Er zijn subsidiemogelijkheden beschikbaar voor een groen dak vanuit het rioleringsfonds van de gemeente Leeuwarden (Groendak, 2013)?.

Uit welke groene daken kunt u kiezen?

Er zijn verschillende groene daken waaruit u kunt kiezen. Er is er zeker één bij die bij u past qua tijdbesteding voor onderhoud.

Groene daken zijn opgedeeld in twee categorieën namelijk: extensieve en intensieve groene daken.

Extensieve daken

Extensieve daken zijn eenvoudige vegetatiedaken voornamelijk begroeid met mossen, vetplanten en kruiden. De belasting van deze daken is minder zwaar, waardoor er qua dakconstructie niet veel hoeft worden aangepast. Het onderhoud van de mossen en vetplanten vergt ook weinig onderhoud, waardoor de kosten hierdoor tevens lager uitvallen. Zie voor meer informatie: www.groendak.info

Intensieve daken

Intensieve daken zijn een soort daktuinen die u als een echte tuin kunt inrichten. U kunt hierbij denken aan grassen, kruiden, struiken of bomen. Deze daken hebben intensiever onderhoud nodig. Er is meer dan 200 kilogram per m² aangepaste dakconstructie nodig. Dit is nodig, omdat het een echte tuin wordt. U kunt er dan ook op lopen en van uw daktuin genieten. De kosten voor een intensief dak vallen hierdoor dan ook hoger uit dan voor een extensief dak. Zie voor meer informatie: www.groendak.info

Tussenvormen

Tussen de twee categorieën intensief dak en extensief dak, zitten veel verschillende tussenvormen. Elk dak heeft zijn eigen kenmerkende stijl, esthetische waarde, maar nog belangrijker... elk dak levert ook een bijdrage aan de bevordering van natuur in uw wijk, stad of dorp! Enkele voorbeelden hiervan zijn het: Sedumdak, Heidedak, Duindak, Groengrassdak, Energiedak en Natuurdak.

Een *Energiedak* is een *combinatiedak*. Dit dak heeft namelijk naast een groene uitstraling qua vegetatie tevens groenvoorzieningen zoals windmolens, zonneboilers of zonnepanelen. Zonnepanelen zijn hierin de meest gebruikte vorm. De combinatie van groen en zonnepanelen versterken elkaars werking. Het rendement van de zonnepanelen wordt verhoogd en in de schaduw van de zonnepanelen kunnen verschillende soorten aan beplanting groeien en bloeien (Groendakinfo, 2013)? .

Subsidie regeling groene daken

De gemeente verleent subsidie voor de aanleg van een groen dak. De gemeente doet dit, omdat de riolering minder belast wordt in piektijden. De eigenaar van het gebouw kan dit aanvragen bij de gemeente Leeuwarden. De hoogte van de subsidie hangt af van het dakoppervlak.

Belangrijke voorwaarden :

- Het dakoppervlak leent zich volgens artikel 3 afkoppelen niet voor het afkoppelen van regenwater naar open water.
- Het oppervlak van de aangelegde voorzieningen bedraagt minimaal 6 m².
- Ontwerp, aanleg en onderhoud van het groene dak dienen deugdelijk en zorgvuldig te worden uitgevoerd.
- De voorziening die aangelegd wordt betreft een extensief groen dak.
- Met het treffen van de voorzieningen wordt het beleidsdoel in voldoende mate gediend.

- De kosten van de voorzieningen dienen in een redelijke verhouding te staan tot het te verkrijgen resultaat.
- Uitvoering van de werkzaamheden, te weten het treffen van de voorzieningen waarvoor subsidie wordt aangevraagd, voordat op de aanvraag is beslist door het college, gebeurt op eigen risico (van afwijzing).
- De dakconstructie moet zodanig zijn dat deze beliepbaar is voor onderhoud en inspectie en dat het berekend is op het gewicht van de verzadigde toestand (van regen tot sneeuw).
- De voorziening voldoet aan het vastgestelde welstandsbeleid en de bouwverordening.
- Binnen dertien weken na de datum van subsidieverlening wordt met het treffen van de voorzieningen een begin gemaakt.
- Herstel, reparatie of extra aanplant is uitgesloten van subsidie.

Het beleidsdoel van de subsidie is het verminderen van de (piek) belasting op de riolering, zodat het aantal overstorten (overtollig rioolwater afvoeren naar het oppervlaktewater) wordt verminderd) (Gemeente Leeuwarden, 2009).

Groene daken in Leeuwarden

Tot 31 december 2012 is er voor 24 groene daken subsidie aangevraagd bij de gemeente Leeuwarden, waarvan 16 aanvragen zijn goedgekeurd. Deze 16 groene daken hebben samen al ruim een oppervlakte van 840 m² ! Dit is natuurlijk heel goed nieuws.

Er zijn ook bedrijven en particulieren die groene daken hebben aangelegd zonder subsidie of die niet voor subsidie in aanmerking kwamen. Dit zijn onder andere het Medisch Centrum Leeuwarden en Hogeschool Stenden. Het betreft hier in totaal tien groene daken. Er zijn helaas geen verdere gegevens bekend over de oppervlaktes van deze daken.

Belang groene daken voor project 'Groen, gezond voor mens en dier'

Groene daken zorgen voor meer flora en fauna in uw wijk, stad of dorp. Het Sedumdak is vooral aantrekkelijk voor, bijen, vlinders en vogels. Aangezien biodiversiteit een speerpunt is in het project 'Groen, gezond voor mens en dier', zijn groene daken een unieke kans om een hogere biodiversiteit te creëren!

Het is belangrijk om groene daken te promoten bij ondernemers, maar ook bij burgers! Veel mensen hebben nog niet de nodige kennis om een juiste overweging te kunnen maken om een groen dak aan te leggen. Dit is jammer gezien de voordelen en het belang ervan. In de jaren 2009 – 2010 is er veel geld en energie gestoken in een campagne om groene daken "aan de man te brengen".

Een website die u meer informatie kan geven over dit onderwerp is: www.groendak.info

Geveltuinen

Een geveltuin is een oplossing die bedacht is voor eigenaren van woningen of gebouwen die geen tuin hebben, maar wel meer groen willen in hun omgeving. Dit gaat met name om mensen die middenin de stad wonen en amper ruimte hebben voor een tuin.

Een geveltuin is niets anders dan een smal strookje grond voor de woning of het gebouw van ongeveer een tegelbreedte (circa 30 centimeter). Een geveltuin is heel makkelijk om zelf aan te leggen en is een eenvoudige manier om de buurt op te fleuren. De aanleg van een geveltuin moet gemeld worden bij de gemeente. Dit kan per telefoon via 14058 of per e-mail info@leeuwarden.nl.

Waarom is een geveltuin belangrijk?

Groen is niet alleen goed voor uw mentale en fysieke gezondheid, maar natuurlijk ook voor die van de dieren! Zo gebruiken vogels planten om van te eten (besjes of zaden), om in te schuilen en om hun nest in te maken. Bijen en vlinders leven van de nectar en het stuifmeel van bepaalde planten en verspreiden het stuifmeel naar andere bloemen en planten. Een geveltuin is een makkelijke manier om de biodiversiteit van een stad te verhogen en de soortenrijkdom te stimuleren.

Een geveltuin geeft uw straat, wijk en stad of dorp een groene, fleurige uitstraling en is goed voor mens en dier!

Welke soorten geveltuinen zijn er?

Niet elke bloem of plant is geschikt voor een geveltuin. Een geveltuin is soms droog, vooral onder een dakgoot en aan de noord- en oostzijde van uw pand.

Daarom kunt u hieronder een lijst te vinden met geschikte bloemen- en plantensoorten om uw geveltuin in te richten.

Tabel 1 Geschikte bloemen- en plantensoorten voor uw geveltuin

Een-tweejarige planten			
Zonnebloem	Gele bloemen	Bloeitijd 6-8*	Vochtige bodem, zon
Juffertje in het groen	Blauw/witte bloemen	Bloeitijd 6-8	Vochtige bodem, zon
Teunisbloem	Gele bloemen	Bloeitijd 6-9	Droge / vochtige bodem, zon
Cosmea	Roze / gele bloemen	Bloeitijd 6-10	Vochtige bodem, zon
IJzerhard	Paarse bloemen	Bloeitijd 7-10	Vochtige bodem, zon

*Maand; bijv. 6 = juni, 8 = augustus

Tabel 2 Geschikte bloemen- en plantensoorten voor uw geveltuin

Klimplanten			
Klimhortensia	Witte bloemen	Bloeitijd 6-7	Vochtige bodem, zon / (lichte) schaduw
Bosrank/clematis	Wit / gele tot paars/blauwe bloemen	Bloeitijd 6-9	Vochtige bodem, zon / lichte schaduw
Trompetbloem	Oranje / rood	Bloeitijd 7-8	Droge / vochtige bodem, zon
Bruidsluier	Witte bloemen	Bloeitijd 7-10	Droge / vochtige bodem, zon
Kamperfolie	Geel / witte bloemen	Bloeitijd 7-10	Droge / vochtige bodem, zon / half schaduw

Tabel 3 Geschikte bloemen- en plantensoorten voor uw geveltuin

Heesters			
Rozemarijn	blauwe bloemen	Bloeitijd 4-6*	Droge / vochtige bodem, zon / lichte schaduw
Hondsroos	roze bloemen	Bloeitijd 6-7	Droge / vochtige bodem, zon
Vuurdoorn	witte bloemen en rode/oranje bessen	Bloeitijd 6-7	Droge grond, zon / schaduw
Vlinderstruik	geel/oranje/paars/blauwe bloemen	Bloeitijd 7-9	Vochtige bodem, zon
Struikklimop	groene bloemen	Bloeitijd 9-10	Droge / vochtige bodem, zon / lichte schaduw

Tabel 4 Geschikte bloemen- en plantensoorten voor uw geveltuin

Vaste planten			
Salie	Blauw / paarse bloemen	Bloeitijd 5-7	Droge / vochtige bodem, zon
Lavendel	Paars / roze bloemen	Bloeitijd 6-8	Droge / vochtige bodem, zon
Marjolein	Paars / roze bloemen	Bloeitijd 6-10	Droge bodem, zon
Hemelsleutel	Paars / roze bloemen	Bloeitijd 7-9	Vochtige bodem, zon
Duizendknoop	Wit / roze / rode bloemen	Bloeitijd 8-9	Vochtige bodem, zon

*4 = maand april, 6 = maand juni

Welke voorwaarden zijn er aan een geveltuin verbonden?

Aan een geveltuin zijn enkele voorwaarden verbonden. Deze voorwaarden zijn te vinden in de lijst hieronder.

- Een geveltuin is één tot anderhalve tegel breed;
- Bij de aanleg van een geveltuin moet minimaal 1,2 meter ruimte overblijven voor voetgangers;
- Bewaar het straatzand en de verwijderde tegels of klinkers (als u ze niet als kantopsluiting gebruikt), zodat de bestrating eventueel in oorspronkelijke staat hersteld kan worden. Als u problemen heeft bij het bewaren van het straatzand of de tegels kunt u dit melden bij de gemeente. Zij kan u hier eventueel mee helpen;
- Als u bij het graven problemen krijgt met kabels of leidingen kunt u contact opnemen met de huisbaas, verhuurder of gemeente;
- Houd goten en eventuele ontluchtingsroosters in de gevel vrij;
- Voorkom overlast door overhangende takken of overhellende begroeiing;
- De grond waarin de geveltuin wordt aangelegd is en blijft eigendom van de gemeente;
- De gemeente en nutsbedrijven hebben altijd vrije toegang tot de kabels/leidingen onder een geveltuin, ook al kan dit uw geveltuin beschadigen;
- De buitendienst kan bij onvoldoende onderhoud van de eigenaar, de geveltuin verwijderen.

U hebt geen speciale vergunning nodig voor de aanleg van een geveltuin. Het is wel wenselijk dat u de geplande aanleg meldt bij de gemeente op info@leeuwarden.nl of 14 058. De gemeente kan dan kijken of de aanleg in strijd is met andere belangen. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn bij een aantal historische panden en winkelstraten in de Binnenstad. Als u de aanleg van de geveltuin meldt bij de gemeente, kan de Buitendienst u helpen met de aanleg hiervan. U kunt hierbij denken aan de afvoer van overtollig zand en stenen. In de folder 'Geveltuinen, informatie, spelregels en tips' vindt u praktische informatie over geveltuinen. Deze folder is te vinden op deze website www.leeuwarden.nl

Geveltuinen in Leeuwarden

In Leeuwarden zijn in het kader van een subsidieregeling rond 2003 ruim 27 geveltuinen aangelegd (G. Hoogterp, 2008). Op 16 maart 2013 zijn er tijdens 'de Geveltuindag' tien nieuwe geveltuinen aangelegd door en bij bewoners in de Binnenstad op initiatief van het Wijkpanel Binnenstad. Het werkelijke aantal geveltuinen ligt echter veel hoger. Tijdens een inventarisatie in de zomer van 2013 zijn alleen al in de Binnenstad ruim 550 geveltuintjes geteld. In de wijk Achter de Hoven in de Vegelinstraat zijn 20 aangelegde geveltuintjes. Van de overige wijken is geen informatie beschikbaar over het aantal geveltuinen die daar zijn aangelegd.

Belang geveltuinen voor 'Groen, gezond voor mens en dier'

Geveltuinen kunnen helpen om de flora en fauna in de stad te verhogen door meer vogels, vlinders en bijen naar de stad te trekken. Geveltuinen dragen daarom ook bij aan de groene stapstenen in de stad in situaties waar van oorsprong weinig groen is. Bovendien fleurt een geveltuin de straat op en verhoogt het welzijn en de gezondheid van mens en dier. Maak daarom gebruik van deze mogelijkheid en leg uw eigen geveltuin aan. Of samen met de buurt, dat is wel zo leuk!

Boomspiegels

Net als groene daken en geveltuinen, zorgen boomspiegels voor meer natuur in uw omgeving. Niet alleen ziet uw wijk er mooier uit, maar u geeft bijen, vlinders en vogels een steuntje in de rug.

Wat is een boomspiegel?

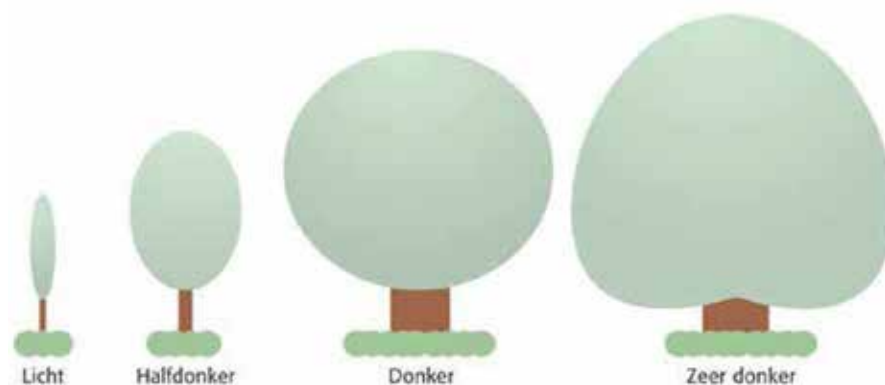
Een boomspiegel is het stuk grond rondom de stam van een boom, dat van boven toegankelijk is voor lucht en water. Soms is de boomspiegel bestraat, wat de boom niet ten goede komt. Deze krijgt dan onvoldoende zuurstof en water. Een beplante boomspiegel is veel esthetischer en dynamischer dan een bestrate boomspiegel (De Boomkwekerij, 2008).

Waarom zijn groene boomspiegels nodig?

Groen maakt de stad aantrekkelijk. Het brengt kleur en geur met zich mee en brengt de natuur dichterbij. Een groene straat trekt vogels, insecten en vlinders aan. Straten met bomen maken door kale stammen soms geen groene indruk. Dat kunt u veranderen door boomspiegels te beplanten. Dit is een prima manier om de straat op te fleuren en iets goeds te doen voor de natuur (Gemeente Utrecht, 2012). Bovendien verhoogt een boomspiegel het zuurstofgehalte in de lucht.

Welke soorten boomspiegels zijn er allemaal?

Vanwege de vele verschillende boomsoorten zijn er vier typen boomspiegels, die alle vier een andere beplanting nodig hebben. Deze typen zijn lichte, halfdonkere, donkere en zeer donkere boomspiegels. In figuur 1 is een afbeelding te zien van de verschillende boomspiegels typen. Daarnaast is de leeftijd van de boom ook belangrijk. Hoe ouder de boom is, des te moeilijker is het om de planten te laten groeien.

Figuur 1 verschillende typen boomspiegels.

Lichte boomspiegels

Lichte boomspiegels zijn spiegels rondom jonge bomen. Deze bomen hebben een smalle of zeer open kroon (zie figuur 1). De omstandigheden zijn niet beperkend voor bloemen of planten om hier te groeien, want er is bijna geen schaduw en er is genoeg zonlicht! Voor dit type boomspiegel kunnen veel vaste planten- en heestersoorten worden gebruikt. Hieronder is een

lijst met enkele voorbeelden van plantensoorten voor de aanleg van een lichte boomspiegel (Dendroflora, 2008). (zie tabel 5).

Halfdonkere boomspiegels

Dit zijn boomspiegels rondom halfvolwassen bomen of bomen van de 3de grootte van gemiddelde breedte en dichtheid (zie figuur 1). De omstandigheden zijn vrij beperkend voor planten en bloemen om te groeien. Planten voor dit type boomspiegel moeten halfschaduw kunnen verdragen en bovendien een zekere mate van droogte kunnen weerstaan. Dit type boomspiegel is het meest gangbaar. Hieronder is een lijst met enkele voorbeelden van plantensoorten voor de aanleg van een halfdonkere boomspiegel (Dendroflora, 2008) (zie tabel 6).

Donkere boomspiegels

Dit zijn boomspiegels rondom volwassen bomen met (half)brede kronen (zie figuur 1). Dit zijn volwassen bomen. De omstandigheden voor planten en bloemen zijn minder gunstig als bij een jonge boom met boomspiegel. Er dringt weinig direct zonlicht door en de bodem is vaak erg droog, doordat bij geen regen bij deze boomspiegel komt. Alleen schaduwplanten kunnen hier groeien. Hieronder is een lijst met enkele voorbeelden van plantensoorten voor de aanleg van een donkere boomspiegel (Dendroflora, 2008) (zie tabel 7).

Zeer donkere boomspiegels

Dit is een extreme situatie die voorkomt onder zeer grote volwassen bomen met brede, dichte en vaak niet ongekroonde kronen (zie figuur 1). De omstandigheden zijn zeer beperkend doordat er bijna geen zonlicht doordringt en bijna geen regenwater de boomspiegel bereikt. Onder deze extreme situatie kunnen maar weinig plantensoorten groeien. Hieronder is een lijst met enkele voorbeelden van plantensoorten voor de aanleg van een zeer donkere boomspiegel (Dendroflora, 2008) (zie tabel 8).

Naast deze verschillende soorten planten zijn er ook nog vele anderen soorten. De volledige lijst is te vinden op www.degroenestad.nl/Media/download/3537/boomspiegel.pdf (Dendroflora, 2007) (De Boomkwekerij, 2008).

Adoptie boomspiegels in Leeuwarden

Op dit moment is er nog maar weinig bekend over geadopteerde boomspiegels in Leeuwarden. Wel is het zo dat hier en daar informeel boomspiegels zijn beplant door bewoners om de straat op te fleuren, maar het ontbrak aan een goede regeling. In de wijk Achter de Hoven zijn in 2012 tijdens een speciale dag vijf boomspiegels aangeplant samen met buurtbewoners. Dit is natuurlijk een heel leuk initiatief! Wie wil er nu niet een klein tuintje onder een prachtige boom?

De projectgroep 'Groen, gezond voor mens en dier' heeft nu wel een goede regeling getroffen, waardoor bewoners nu ook hun boomspiegel officieel kunnen adopteren (voor meer informatie zie de spelregels hieronder)!

Spelregels adoptie boomspiegels

Een boomspiegel kunt u zelf aanleggen. De zeven spelregels hiervoor zijn:

1. U dient altijd een aanvraag doen bij de gemeente Leeuwarden om een boomspiegel te adopteren. Dit kan via 14 058 of info@gemeenteleeuwarden.nl
2. Uw aanvraag of melding gaat naar de Buitendienst, die bekijkt of uw boomspiegel geadopteerd kan worden

3. Als de Buitendienst de adoptie goedkeurt, wordt bij de boomspiegel een speciale witte herkenningstegel gelegd. Zodra deze tegel is geplaatst, is de adoptie geregeld en kunt u aan de slag!
4. U kunt beginnen met de aanleg en beplanting van uw boomspiegel. Hoe u dat kunt doen, vindt u in de speciale flyer die u ontvangt als de herkenningstegel is aangelegd
5. Voor mogelijkheden voor beplanting boomspiegels zie dit rapport. NB: u mag de boomspiegel ophogen tot maximaal 25 centimeter maar geen plakkende klimmers toepassen in verband met het klimmen in de boom
6. U bent zelf verantwoordelijk voor de aanleg en het onderhoud van de boomspiegel
7. Bij verwaarlozing kan de Buitendienst de adoptie ongedaan maken en de herkenningstegel weer verwijderen

Tabel 5 Lijst plantensoorten bij lichte boomspiegels

Plantensoorten bij lichte boomspiegel	
Vaste planten	Heesters
Duizendblad	Hertshooi
Witte knoop	Heidebrem
Ossetong	Heesterroos
Alsem	Vuurdoorn
Aster	Struikganzerik

Tabel 6 Lijst plantensoorten bij halfdonkere boomspiegels

Plantensoorten bij halfdonkere boomspiegels	
Vaste planten	Heesters
Ooienvaarsbek	Hertshooi
Vrouwenmantel	Vuurdoorn
Japanse Zegge	Spierstruik Anthony Waterer
Muskuskaasjeskruid	
Bijenkorfje	

Tabel 7 Lijst plantensoorten bij donkere boomspiegels

Plantensoorten bij donkere boomspiegels	
Vaste planten	Heesters
Kruipend Zenegroen	Klimhortensia
Smeerwortel	Hertshooi
Dovenetel	Maagdenpalm
Veldbies	Vleesbes
Heucherella	Alpenbes

Tabel 8 Lijst plantensoorten bij zeer donkere boomspiegels

Plantensoorten bij zeer donkere boomspiegels	
Planten	Heesters
Eikvaren	Struikkamperfoelie
Zegge	Klimhortensia
Gele dovenetel	Zuurbes
Adelaarsvaren	Radijsbes
Heucherella	Bosbes

Belang boomspiegels voor 'Groen, gezond voor mens en dier'

Mensen zitten lekkerder in hun veel als er veel groen om hen heen is. Door de vergroenende werking van boomspiegels wordt uw wijk steeds mooier.

Boomspiegels zorgen er ook voor dat er minder afval op straat blijft liggen. Mensen gooien liever geen vuil tussen de planten en bloemen, waardoor de straat schoner blijft. Tevens komt er minder honden- en kattenpoep voor in aangeplante boomspiegels.

Boomspiegels helpen ook jonge vogels. Jonge vogels oefenen het vliegen vaak in kleine struiken onder de boom, zodat ze niet opgegeten worden door andere dieren. Beplante boomspiegels dragen daarom niet alleen bij aan groene steden en dorpen, maar het is ook goed voor het welzijn van mens en dier.

Literatuurlijst

De Boomkwekerij (2008). *Beplant eens een boomspiegel*. Gevonden op 11 februari 2013, op www.degroenestad.nl

Dendroflora (2007). *Beplanting van boomspiegels*. Gevonden op 11 februari 2013, op www.tuinbouw.nl

Gemeente Utrecht (2012). *Maak van het boomvak jouw bloembak*. Gevonden op 11 februari 2013, op www.utrecht.nl

Gemeente Leeuwarden (2009). *Regeling subsidie afkoppelen en groene daken*. Gevonden op 11 februari 2013, op www.leeuwarden.nl

Groendak (2013)? *Groen en gezondheid*. Gevonden op 28 oktober 2013, op www.groendak.info

Groendak (2013)? *Groendak voordelen*. Gevonden op 11 februari 2013, op www.groendak.info

Groendak (2013)? *Soorten groene daken*. Gevonden op 11 februari 2013, op www.groendak.info

Hoogterp, G. (2008). *Geveltuinjes binnenstad meer samen aanpakken*. Gevonden op 11 februari 2013, op www.palgroenlinks.nl

